

גמרא:

שנינו במשנה, "מי שמת... והיה לו פיקדון או מלוה ביד אחרים".

ומקשינן: למה לי למיתני "מלוה", ולמה לי למיתני "פקדון"?

ומשנינן: צריכא! דאי תנא רק "מלוה", הוה אמינא, רק בהא קאמר רבי טרפון שינתנו לכושל שבהם, משום דמלוה להוצאה ניתנה, ואינה נמצאת בעיין אצל הלווה, ולכן לא נחשב הממון ברשות היתומים.

אבל פקדון, דאיתיה בעיניה [שנמצא בעיין], אימא מודי ליה לרבי עקיבא, שנחשב כברשות היתומים, ואין נפרעים ממנו.

ואי תנא הא, היינו, רק פיקדון, הוה אמינא — דוקא בהא קאמר רבי עקיבא דחשיב ברשות היתומים, כיון דאיתיה בעיניה,

כשמת זכו בהם היורשים, וברשותם הם. ואין נפרעים לכתובת אשה ובעל חוב ממטלטלי דיתמי.

ואם הניח המת פירות תלושין⁽⁴⁷⁾ מן הקרקע, סבר רבי טרפון שכל הקודם בהן זכה בהן, כיון שתפיסה שלאחר מיתה מועילה⁽⁴⁸⁾. אך אם זכו בהם היורשים אין מוציאין מידם. כיון שמטלטלי דיתמי לא משתעבדי לבעל חוב ולכתובה.

ואם זכתה האשה יותר מכתובתה, או הבעל חוב יותר על חובו, מה דינו של המותר?

רבי טרפון אומר: ינתנו לכושל שבהן, דהיינו בעל השטר השני, או האשה או הבעל חוב, כיון שידו על התחתונה, שאם יבואו הנכסים ליד היורשים שוב לא יוציאו מהם לא האשה ולא הבעל חוב.

רבי עקיבא אומר: אין מרחמין בדיון! אלא ינתנו ליורשין. משום שכולם צריכין שבועה ואין היורשין צריכין שבועה. כנ"ל⁽⁴⁹⁾.

ש"כ כל הקודם זכה", ולא אמר "ינתנו לכושל שבהן" כמו ברישא?

וצריך לומר — שבאמת כשאין מי שתפוס בנכסים הדין — "כל הקודם זכה", אלא כאשר הגיעו הנכסים ליד אדם אחר כגון הנפקד, או אם גבה אחד מהם יתר על חובו, והוא כעת תפוס בנכסים, ורוצה לדעת מה לעשות עמהם, אזי תקנו שיתנם לכושל שבהם.

49. ובגמרא מבואר שרבי עקיבא לא חלק רק על ה"מותר", אלא סבר שלא מועילה תפיסה כלל, ולעולם ינתנו הפירות ליורשים. אלא אידי דתנא רבי טרפון "מותר", תנא אף הוא את דבריו לגבי דין ה"מותר".

שייכא הכא, כיון שאינם נפרעים מהיתומים אלא מיניה, ומדוע אמר ר"ע שנשבעים?

אלא ודאי שיש כאן שבועה נוספת, מדיון הנפרעת שלא בפניו לא תפרע אלא בשבועה, ולגבי שבועה זו אף הר"ח מודה שיכול האב לפוטרם מן השבועה.

אמנם ברש"י מבואר להדיא שלדעת רבי עקיבא נשבעים שבועת היתומים, ולא משום נפרעת שלא בפניו.

47. דוקא פירות תלושים נחשבים כמטלטלין, אבל פירות מחוברים דינם כקרקע, ומשתעבדים לפרעון הכתובה והחוב.

48. צריך באור — מדוע כאן סבר רבי טרפון